

manifestata perfectaue est laus ex ore infantium A a rege Sigiberto decentissime regendo tenuit, regendumque sua vice suis successoribus catenus reliquit.

Finitis itaque predictis modulationibus, descenderrunt acturi nobiscum divinorum mysteriorum celebritatem, quæ omnia completa sunt cum fidelium votivis oblationibus.

Eodem vero die, sancto tradiderunt locum, in quo facta statione quieverat, hi qui erant hæredes ejusdem cespitis, ejusque in honore pie perseverante solemnī devotione plebis, fundamenta ecclesiæ statum jactata sunt ab accolis, quæ postmodum ad perfectum deducta crevit in opus divinæ servitutis.

ADNOTATIONES.

Fundamenta ecclesiæ statim jactata sunt ab accolis. Exstat adhuc hodie ecclesia parochialis prope portam et pontem Amaricordis, quæ ex miraculo illo ecclesiæ Sancti Remacli nominatur, non longe a montibus e quibus scholares laudes S. Remacli hic cecinisse scribuntur.

CAPUT XXXVIII ET ULTIMUM.

Ad propria læta regressio, Malmundarii revindicatio, et postremo mane Stabulaus tendentibus aviculæ ignotæ super scrinium sancti sessio, et ossium sanctorum suo loco repositio.

Inde digressi ad propria festinabamus læti; ipso vespere Malmundarium protectorem nostrum atque triumphatorem detulimus. Quem locum cum triumpho nobili reacquisitum ipse per se revindicavit Pater legitimus.

Hunc, inquam, locum nunc æternaliter revindicavit, quem in initio, vepribus omnique spurcitiâ C eliminata, prius incoluit, electumque sibi habitaculum divinis cultibus mancipavit, traditumque sibi

Revocatis ergo legitime tam monachis quam laicis sub ditione abbatis, ex ejus nomine, Stabulaus reversi sumus, potiti optata securitate.

Taliter ergo post innumerabilia divinæ virtutis miracula, victricia divini patroni nostri ossa suo loco sunt reposita.

Unde gaudeamus, tanti confessoris adepti patrocinium, qui nobis, cum decesset humanum, meritis suis divinum obtinuit auxilium.

Gaudeat etiam cœnobialis Pater noster, catenus confectus mœrore diurno, cui ad hoc labor impensus nil profuit exacto amplius quinquennio.

B Gaudeat, inquam, præter spem sibi provenisse tantam gratiam quam non potuit adipisci per humanam gratiam.

Non potentum ac principum juvit privata gratia; nil ad hoc valuerunt humana consilia, nil profuit ad curiam frequens itus et reditus, nil præterea promovit huic exhaustus ærarius, nil auri vel argenti, quæ prima mortales ducunt, largitio facta justo profusius.

Gratia autem Dei solius per meritum sui confessoris, cum voluit, his finem imposuit miseriis.

Et nos in his finem facere cupientes, paulo cessandum ab hoc opere decernimus, ut si ad alia scribenda quæ post hæc apud nos per eum magnifice claruerunt intendimus, interim vires scribendi per otium reparemus.

FINIS.

Diploma quo antiqua controversia Malmundariensium contra Stabulenses sopitur.

Leo episcopus, servus servorum Dei, religioso abbati venerabilis monasterii S. Petri, sanctique Remacli Stabulao positi, tuisque successoribus perpetuam in Domino salutem.

Cam summæ apostolicæ dignitatis.... *Reliqua vide inter epistolas S. Leonis IX, Patrologiæ tom. CXLIII.*

ANNO DOMINI MLXXXV.

SAMUEL MAROCHIANUS

EX JUDÆO CHRISTIANUS.

NOTITIA HISTORICA IN SAMUELEM MAROCHIANUM

(POSSEVINUS, *Apparatus sacer*, II, 190.)

Samuel, qui vulgo *Marochianus* cognominatur, Judæus, Fessanus patria, an. 1085 Toleti ad fidem Christianam conversus, scripsit libellum utilem de adventu Messiæ quem Judæi frustra expectant (1). Multis autem rationibus probat Judæos esse in ira Dei, quodque pro gravi quodam peccato, in quo sunt, in hac gravi sint dispersione. Mox, de vana observantia legis eorum deque cæcitate, et quod peccatum illud maximum fuit quo Christum tradidere. Præerea, de duplici Adventu ipsius, deque Ascensione in cælum ac

(1) In titulo editionis Argentinensis anni 1523 dicitur *magister synagoæ quæ est in Subjumenta in tegno Marochiano.*

reprobatione Judæorum. Deinde, de electione gentium, apostolorum autem loco prophetarum, et de electione sacrificii Christiani, rejectis omnibus Judaicis, ac tandem agit de cantu Christianorum, quem ostendit esse gratum Deo. Postremo, ex ipsis hostibus Mahometanis, et Alchorano Judæos confutat. Erat autem hic libellus, sive epistola ad quemdam rabbi Isaac missa, anno Domini millesimo, quam ex Arabico Latinam fecit Alphonsus Bonihominis Dominicani ordinis, ann. 1339.

RABBI SAMUELIS

MAROCHIANI

DE ADVENTU MESSIÆ PRÆTERITO

LIBER

(*Bibliotheca veterum Patrum*, tom. XVI., pag. 518.)

ALPHONSI BONIHOMINIS

HISPANI

IN SUBSEQUENTEM SAMUELIS LIBRUM

Quem ex Arabico Latinum fecit

AD MAGISTRUM HUGONEM ORDINIS PRÆDICATORUM EPISTOLA.

Reverendissimo in Christo P. F. Hugoni, magistro ordinis Prædicatorum dignissimo, ac sacrosanctæ paginæ professori, ejus subditus frater Alphonsus Bonihominis, Hispanus, promissam obedientiam promptam in omnibus ac devotam.

Cum ego propter parvitatem meam et insufficientiam non sim talis qui vobis et pro vobis sciam vel possim aliquid magni facere, vel saltem assistere tantum in laboribus et curis vestris, quas pro nostra omnium quiete et totius ordinis pace in curia sustinetis; ad solatium vestrum et aliquale sublevamen laboris, habens libellum antiquissimum, qui nuper casu fortuito devenit in manus nostras, et fuit antea tot temporibus occultatus, nova translatione de Arabico in Latinum per me interpretatum vobis transmitto. Sciendum autem quod inter Judæos multum gloriantur illi qui Arabicarum obtinent peritiam litterarum, tum quod illæ litteræ sunt in antiquorum philosophorum archivis scientiis copiosæ, tum quod in eis, utpote paucis Judæis et paucioribus Christianis notis, scribunt confidentibus secreta sua quæ volunt aliis occultare. Qua etiam de causa, ut existimo, Judæus iste scilicet catechumenus auctor hujus libri, non ipsum in Hebræo sermone, sed in Arabico adnotavit. Sed oportet quod vel tarde vel cito occulta omnia revelentur juxta

sententiam Salvatoris. Ego vero in transferendo ipsum auctoritates Bibliæ ab isto Judæo inductas scripsi in locis suis in Arabico pariter et in Latino, non prout in nostra habentur translatione secundum beatum Hieronymum, sed prout iste Judæus scripsit quando composuit istud opus. Et hoc feci ne aliquis posset mihi imponere, quod ego in textu præsumperim aliquid addere, vel diminuere, vel immutare; et super hoc erunt omnes qui sciunt Arabicum testes mihi. Et hoc dico quia Judæus iste nostram translationem non sequitur, ut audietis in processu. Me autem, ut credo, oportuit ipsum exponere in Latino prout ipse loquitur in Arabico, ejus modum loquendi quantum est possibile et ordinem observando; alias non interpres ejus, sed corruptor libri sui, merito possem dici; nec Judæi, si viderent ipsum librum in utraque lingua descriptum, tantum convincerentur per eum, si videant quod auctoritates in Latino ab hoc descriptæ Arabico discordarent. Sed cum solatio vestro, Pater et domine mi magister, hic est finis alius quem intendo. Conservet vos ordini nostro Dominus Jesus Christus per multa tempora in sua gratia et amore. Scriptum Parisiis per manum modici servi vestri Alphonsi in nomine Domini nostri misericordissimi, in quo speramus.